

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

№5(5)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 434 sahifa,
22-may, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapijanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassisi: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimi z: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №136361

MUNDARIJA

Matematika fanini o'qitishda kommunikativ va ijtimoiy-psixologik yondashuvlar	10
<i>Esonturdiyev Mamatqobil Nurmatovich</i>	
Geografik axborot tizimlari (GAT) texnologiyalari asosida bo'lajak geografiya o'qituvchilarining innovatsion kompetentligini rivojlantirish metodikasi	13
<i>Bahromova Muhayyo Imomqul qizi</i>	
Geografiya ta'limida sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishning nazariy-metodik asoslari	18
<i>Tuyg'unov Murodjon Salimqul o'g'li</i>	
Biologiyani o'qitishda belgili-ramziy ko'rgazmalilik vositalaridan foydalanishning o'quvchilarning tadqiqotchilik faoliyatini rivojlantirishdagi roli	22
<i>Azimov I. T., Daminova F. A.</i>	
PISA 2025 doirasida raqamli ta'lim kompetensiyalarini baholashning innovatsion mexanizmlari	25
<i>Doniyorov Muxiddin Normamatovich, Ishanov Almat Adilxanovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining tabiiy savodxonligini oshirishda zamonaviy pedagogik vositalarni qo'llash	28
<i>Abdunazarov Bobir Normurodovich</i>	
Raqamli ta'lim resurslari asosida kredit-modul tizimida talabalarning o'quv faoliyatini takomillashtirish	32
<i>Jumayeva Ra'no To'ychi qizi</i>	
Oila va maktab integratsiyasining shaxs kamolotiga ta'siri	36
<i>Rasulova Dildora Shuhratovna, Raxmatova Zulxumor Alimovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati	40
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ekologik tarbiyani shakllantirishda tabiiy fanning o'rni	43
<i>G'afforova Zarnigor Abdumo'min qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'limda o'qituvchi va ota-onalar ijtimoiy hamkorligini rivojlantirish	47
<i>Xalikova Zaxro Mirshadmanovna, Xolbo'tayev Muzaffar Odilovich, Bozorova Xadicha Javlon qizi</i>	
Nutqida kechikish kuzatiladigan bolalarda nutqni qo'l va barmoq motorikasini rivojlantiruvchi o'yinlar orqali shakllantirish	51
<i>Ne'matova Hilola Ikrom qizi, Ahmadova Fotima Adizovna</i>	
Taym menejment asosida bo'lajak o'qituvchilarda liderlik fazilatlarini rivojlantirish	55
<i>Soliyeva Ruxsora Sharobiddin qizi</i>	
Sun'iy intellekt va NLP texnologiyalari asosida elektron ta'lim muhitida talabalarning mustaqil ta'lim kompetensiyalarini rivojlantirish	58
<i>Otakishiyeva Gulshanoy Abdulaziz qizi</i>	
Pedagogik kvalimetriya asosida bo'lajak o'qituvchilarning diagnostik madaniyatini shakllantirishning nazariy asoslari	61
<i>G'aniyeva Muattarxon Nodirbek qizi</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты	64
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Yosh erkin kurashchilarda chidamlilikni rivojlantirish metodikasini takomillashtirish	69
<i>Ergashov Qaxramonjon Asqarovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini mantiqiy masalalar yechishga o'rgatish usullari	76
<i>G'iyosova Dilovar Orif qizi</i>	
Haykaltaroshlik fanining metodik qo'llanilishi	80
<i>Qodirov Bobirjon Botirjonovich</i>	
Ijtimoiy xavf ostidagi bolalarni qo'llab-quvvatlashning jahon tajribasi va psixologik-pedagogik asoslari	85
<i>Manzura Qosmuratova</i>	

Jahonda art-biznes klasterlarining ahamiyati va rivojlanish tuzilmasi	89
A. S. Umarov	
Автоматизация решения сложных математических задач графическим методом для углублённого изучения математики в школе	92
Эргашев Серожиддин Султонмuroдович, Маматов Ислombек Ильесович	
Pedagogika darslarida raqamli va onlayn didaktik o'yinlardan foydalanish.....	97
Qodirova Feruzaxon Abdiyaminovna	
Sun'iy intellekt va tanqidiy fikrlashning kognitiv-konseptual komponenti va uni rivojlantirish metodikasi.....	102
Sobirova Munavvarxon Qaxramonjon qizi	
Media savodxonlik va axborot madaniyati fanida sun'iy intellekt savodxonligini rivojlantirishning pedagogik-metodik asoslari.....	106
Ermatov Sherzodbek Latipjonovich, Mirzayev Akramjon O'ktamjonovich	
Adabiy ta'limda kompetensiyaviy yondashuv.....	111
To'ychiyeva Mahfuza Umarmuklovna, Islomova Shalola Ismoil qizi	
Comparative Study of Passive Constructions in English and Their Translation Into Uzbek	117
Elmirzayeva Maftuna Dismurod qizi, Mustafoyeva Nigina Shuhrat qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish orqali pedagogik mas'uliyatni shakllantirishning dolzarb muammolari.....	122
Botirova Odinxon Abdumutalib qizi	
Oliy ta'lim muassasalarida mustaqil ta'limni tashkil etishning pedagogik modeli va metodik asoslari	126
Haytbayeva S. R.	
Imkoniyati cheklangan bolalarni psixologik qo'llab-quvvatlash orqali intellektual imkoniyatlarini ro'yobga chiqarish imkoniyatlari.....	131
Kadirova Nigora Saxibjanovna	
Bo'lajak maktabgacha ta'lim mutaxassislarini dual ta'lim asosida kasbiy faoliyatga tayyorlashning nazariy asoslari	134
Samiyeva Zuleyxa Uktamovna	
Insonlar orasidagi munosabatlarda noverbal muloqotning komponentlarining ko'rinishlari.....	139
Soliyev Farxodjon Sodikovich, Karimov Jahongirjon Murodjon o'g'li	
Virtual texnologiyalar vositasida texnika fanlarini o'qitish mazmunini innovatsion rivojlantirish	145
Yuldasheva Dilorm Husniddin qizi	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida suzish mashg'ulotlarini tashkil etish texnologiyasi.....	150
Toshpulatova Aziza Toyirovna	
Harbiy xizmatchilarda kreativ tafakkurni rivojlantirishning pedagogik va psixologik asoslari	155
Tursunov Shaxzod Ramazonovich, Mansurov Sardorbek Sirojiddin o'g'li	
O'qituvchilar ruhiy salomatligini saqlashning amaliy strategiyalari.....	159
Begmatov Raximkul Olimovich	
Ona tili darslarida analitik faoliyatni tashkil etish imkoniyatlari	164
Narziyeva Mastura Sunnatovna	
Maktabgacha ta'limda Project-Based learning texnologiyasi asosida tarbiyalanuvchilarning kommunikativ kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik imkoniyatlari	168
Kubayeva Mavluda, Po'latova Gullola Ravshan qizi	
Talabalarda iqtisodiy savodxonlikni shakllantirishning pedagogik shart-sharoitlari	173
Qo'chqorov Nodir Bozorovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarini baholash jarayonida foydalaniladigan texnologiyalar va vositalar	178
A'zamqulova Zilola Sunnat qizi	
Raqamli ta'lim muhitida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning didaktik asoslari.....	183
Isaboyeva Dilyora Zokirjon qizi	
Kimyo fanining tarixiy rivojlanishida metodologik yondashuvlar.....	187
Begamov Shaxzod To'liqin o'g'li	
Sport bilan shug'ullanishda qo'l va oyoq motorikalarini rivojlantirish mezonlari	190
Imomov Asliddin Abdurazoqovich, Sattarov Qarshiboy Narqulovich	

O'zbek va ingliz tillarida zamon kategoriyasining qiyosiy tahlili	194
<i>Xudoyberdiyeva Dिल्фуза Alisher qizi</i>	
Hayot faoliyati xavfsizligi fani o'qituvchisining kasbiy kompetentligi va rejalashtirish faoliyati.....	198
<i>Maxmudov Baxtiyor Xayrullayevich</i>	
Dizartriya bolalarda motorikani rivojlantirish – nutqni rivojlantirishning asosiy omili	202
<i>Mamatova Muzayyana Batirovna</i>	
Expression of Lexical Economy in English and Uzbek Through Stylistic Means	205
<i>Omonov Baxtiyor Uktamovich</i>	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida ijodiy qobiliyatni shakllantirish	208
<i>Abrorxonova Kamolaxon Abrorxon qizi, Xamzayeva Sunbula Jasurovna</i>	
Xushmuomalalik strategiyalarining ijtimoiy vazifalari	212
<i>Alieva Navruza Xabibullayevna, Azizova Sanobarxon Valijon qizi</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida shaxslilik sifatlarining kasbiy rivojlanishdagi psixologik ahamiyati.....	216
<i>Dusmetova Maksuda Matnazarovna</i>	
Maktabgacha ta'lim jarayonida bo'lajak tarbiyachilarning ilustrativ yondashuv asosida kreativ va variativ faoliyat olib borish usullari va yo'llari	221
<i>Egamberdiyeva Madina Sharif qizi</i>	
Pragmatic Functions in Neurolinguistic Communication.....	224
<i>Fayziyeva Parvina</i>	
Sahro gavhari: ruslar istilosigacha bo'lgan davrda Xiva me'morchiligi tarixi	227
<i>Islomjon Xoljigitovich Mirzakulov</i>	
Moslashuvning psixologik mexanizmlari: ta'lim muhiti sharoitida shaxsning adaptatsiyasi	235
<i>Jaynarova Sayyora Isoqul qizi, Nuraliyeva Nasiba</i>	
Onalik psixologiyasi va o'rganishning nazariy jihatlari	238
<i>Kasimova Xulkar Atabayevna</i>	
Spheres of Language Use	243
<i>Kumakbayeva Gulbanu Kuntuarovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarida kreativ tafakkurni rivojlantirishda nostandart topshiriqlar metodikasi	246
<i>Muxammadiyeva Dinora Tursunpulatovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbiy-axloqiy qadriyatlarni shakllantirishning pedagogik mexanizmlari va didaktik tamoyillari	251
<i>N. Jurayev</i>	
Dunyo bolalari huquqlarini himoya qilish: global muammolar, tizimli kamchiliklar va tanqidiy tahlil.....	255
<i>Nargiza Ergasheva</i>	
Talabalarining dasturlashga oid agoritmik fikrlashini rivojlantirish orqali innovatsion faoliyatga tayyorlash usuli.....	259
<i>Orziqulova Barchinoy Ixtiyor qizi</i>	
Talabalarda o'z-o'zini boshqarish qobiliyatining tuzilmasi va psixologik komponentlari (motivatsion, kognitiv, irodaviy, emotsional-regulyativ komponentlar)	264
<i>Otabekova Nargiza Avazbek qizi</i>	
O'zbek va ingliz tillaridagi metaforalarda til va madaniyat uyg'unligi.....	269
<i>Rasulova Munajat Akmaljonovna</i>	
Limitlar nazariyasini kompyuter imitatsion modellar vositasida o'qitish metodikasi	273
<i>Safarov Abbas Abdurasul o'g'li</i>	
Ijtimoiy hamkorlik – barkamol avlodni tarbiyalash poydevori	278
<i>Sharipova Gulruxsor Nurkabilovna</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kreativ kompetensiyani shakllantirishning zamonaviy pedagogik mexanizmlari va uning ijtimoiy ahamiyati.....	282
<i>Sultanova Sahobar Ravshanbekovna</i>	
Badiiy gimnastika mashg'ulotlarida innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish	285
<i>Tuxtayeva Azizabonu Abdurasulovna</i>	

Matematika fanini o'zlashtirishda boshlang'ich sinf o'quvchilarining semiotik yondashuvini shakllantirish ...	289
<i>Xayrullayev Ismatulla Nurullayevich</i>	
Pedagogik qadriyatlar asosida o'quvchilarni tarbiyalash mexanizmlarini takomillashtirish	293
<i>Xoliqova Inobatxon Bo'ri qizi</i>	
Umumta'lim maktabida elektron axborot-ta'lim resurslari	296
<i>Xolmurodov Shuxrat Okboyevich, Norqobilov Hakimbek Nuriddin o'g'li</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolaning kreativligini shakllantirishda innovatsion muhit	300
<i>Xonnazarova Gulasal Yusuf qizi</i>	
Ta'lim tizimida sinf rahbari faoliyatining joriy etilishining tarixiy asoslari va zamonaviy ko'rinishlari	303
<i>Xusenova Sadoqat Botirovna</i>	
Искусственный интеллект в методике преподавания русского языка: адаптивная обратная связь и развитие коммуникативной компетенции.....	308
<i>Джалилова Феруза Намазовна</i>	
Образовательные технологии с учётом восприятия цвета: психологические и методические аспекты.....	312
<i>Имамова Хурият Эргаш кизи</i>	
Межкультурный диалог как инструмент воспитания гармоничной личности в школе	317
<i>Махмудхожаев Ориф Бахтиёрвич</i>	
Психологические факторы успешности профессионального обучения студентов	319
<i>Рахимходжаева В. С.</i>	
Специфика восприятия окружающего мира в лирике Афанасия Фета.....	325
<i>Татьяна Викторовна Половинкина</i>	
Анализ разработки женских коллекций с использованием стилистических и конструктивных особенностей ретро-моды.....	329
<i>Абдурахманова Н., Рахматуллаева У. С.</i>	
Использование современных образовательных технологий в начальной школе как средство развития познавательной активности учащихся	333
<i>Фазилова Гулчебра Ахмедовна</i>	
Nyuman (Newman) xatolar tahlili modelining geometrik isbotlash ko'nikmalarini shakllantirishdagi ahamiyati.....	337
<i>Davletov Davronbek Egamberganovich</i>	
"Informatika" fani mavzularini taksonomik yondashuv asosida o'qitish.....	343
<i>Axrarov Baxtiyor Sagdullayevich</i>	
O'qituvchi faoliyatida pedagogik texnologiyalarni samarali qo'llash metodikasi	347
<i>Xomidjonov Abrorjon Olimjon o'g'li</i>	
Rus-o'zbek tarjimashunosligining zamonaviy tendensiyalari	351
<i>Kudratov Kamoljon Islomovich</i>	
Kompyuterga qaramlikning o'smirlarga ta'siri va uning psixologik oqibatlari.....	356
<i>Kushakova Nargiza Islambayevna, Ergasheva Sarvinov Shavqiddin qizi</i>	
Musiqaning neyropsixologik rivojlanish va ta'lim jarayonidagi ahamiyati	360
<i>Xikmatova Shohida Xikmatovna</i>	
Innovatsion yondashuv asosida inklyuziv ta'lim o'quvchilarining yozma nutqini rivojlantirish	364
<i>Alimardanova Sitara Ikrom qizi</i>	
Comparative and Conceptological Trends in Linguoculturology.....	367
<i>Ablakulov Ilkhom</i>	
Boshlang'ich ta'limda kreativ ta'lim muhitini rivojlantirish asosida o'quvchilarning muammolarni hal qilish ko'nikmalarini shakllantirish	370
<i>Abdullayeva Uljalg'as</i>	
Rivojlangan mamlakatlar ta'lim tizimida talabalarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda sun'iy intellektdan foydalanish usullari	373
<i>Aglamova Shahzoda Sobirovna</i>	

Bokschi qizlar texnik harakatlarining kinematik ko'rsatkichlar asosida takomillashtirish metodikasi.....	378
Axmedov Latifjon G'ayrat o'g'li	
O'quv jarayonida formativ baholashning evolyutsion-xronologik tahlili.....	383
Davidova Dilnoza Tadjibayevna	
Oliy ta'limda "Smart Education" texnologiyalaridan foydalanishning samaradorligi	388
Dilrabo Amriddinova, Abdulxalilova Surayyo Ahad qizi	
Zamonaviy ta'lim sharoitida boshlang'ich sinf o'qituvchilarini baholash kompetensiyalarini rivojlantirishning psixologik-pedagogik xususiyatlari	392
Majidova Hilola Eshquvat qizi	
Sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish madaniyatini shakllantirish usullari.....	396
Mamatova Fazilat Ixtiyorovna, Xolmirzayeva Zebo Ravshan qizi	
Jismoniy tarbiya o'qituvchilarini sport marketologi faoliyatiga tayyorlashning zarurati	402
Samatov Javlonbek Abdukayumovich	
O'zbekiston maktabgacha ta'lim tizimida strategik boshqaruvni takomillashtirish	406
Saydullayeva Nargis	
Integrating Literary Texts Into Early Foreign Language Education: A Mixed-Methods Investigation of Lexical, Cognitive, and Affective Outcomes in Primary Classrooms	410
Shukurova Zamira Shodiyevna	
Fizika fanini o'qitishda formativ baholash asosida tanqidiy fikrlashni rivojlantirishning metodik modeli	416
Sobirov Avazbek Anvarovich	
Maktabgacha yoshdagi bolalarning kichik motorikasini rivojlantirishda o'yinning ahamiyati va individual yondashuv.....	421
Norboyeva Laylo Sapar qizi	
Психологические особенности проявления творческих способностей у подростков, воспитывающихся в бикарьерных семьях	425
Ишбобоева Гулбарчин Рустамовна	

OLIIY TA'LIMDA “SMART EDUCATION” TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISHNING SAMARADORLIGI

Dilrabo Amriddinova

Toshkent Amaliy fanlar universiteti

ORCID: 0009-0002-6719-8472

Abdulxalilova Surayyo Ahad qizi

Toshkent Amaliy fanlar universiteti

Annotatsiya: Ushbu maqolada oliy ta'lim tizimida “Smart Education” texnologiyalaridan foydalanish samaradorligi ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilingan. Maqolada raqamli ta'lim muhiti, elektron ta'lim platformalari, interaktiv dasturlar, sun'iy intellekt vositalari, masofaviy ta'lim texnologiyalari hamda mobil ta'lim resurslarining ta'lim jarayonidagi o'rni va ahamiyati yoritilgan. Mualliflar ta'kidlashicha, “Smart Education” texnologiyalari ta'lim jarayonini an'anaviy yondashuvlardan farqli ravishda yanada moslashuvchan, interaktiv va samarali tashkil etish imkonini beradi. Bunday texnologiyalar talabalarning mustaqil bilim olishi, ijodiy fikrlashi, axborotni tahlil qilish va amaliyotda qo'llash ko'nikmalarini rivojlantirishga xizmat qiladi. Shuningdek, smart texnologiyalar professor-o'qituvchilar uchun ta'lim materiallarini zamonaviy shaklda taqdim etish, talabalar faoliyatini monitoring qilish va baholash jarayonini takomillashtirish imkoniyatini yaratadi. Maqolada “Smart Education” texnologiyalaridan foydalanish ta'lim sifatini oshirish, talabalarning fanga bo'lgan qiziqishini kuchaytirish, individual ta'lim traektoriyasini shakllantirish hamda axborot-kommunikatsiya kompetensiyalarini rivojlantirishda muhim omil ekani asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: Smart Education, raqamli ta'lim, innovatsion texnologiyalar, oliy ta'lim, masofaviy ta'lim, interaktiv ta'lim.

Abstract: This article provides a scientific and theoretical analysis of the effectiveness of using “Smart Education” technologies in the higher education system. The article highlights the role and importance of digital learning environments, e-learning platforms, interactive programs, artificial intelligence tools, distance learning technologies, and mobile learning resources in the educational process. The authors note that “Smart Education” technologies allow the educational process to be organized more flexibly, interactively, and effectively compared to traditional approaches. Such technologies contribute to the development of students' independent learning, creative thinking, and skills in analyzing and applying information. Smart technologies also provide teachers with opportunities to present educational materials in a modern format and improve the process of monitoring and evaluating student performance. The article substantiates that the use of “Smart Education” technologies is an important factor in improving the quality of education, increasing students' interest in science, forming an individual educational trajectory, and developing information and communication competencies.

Key words: Smart Education, digital education, innovative technologies, higher education, distance learning, interactive learning.

Аннотация: В данной статье представлен научно-теоретический анализ эффективности использования технологий “умного образования” в системе высшего образования. В статье освещаются роль и значение цифровых образовательных сред, платформ электронного обучения, интерактивных программ, инструментов искусственного интеллекта, технологий дистанционного обучения и мобильных учебных ресурсов в образовательном процессе. Авторы отмечают, что технологии “умного образования” позволяют организовывать образовательный процесс более гибко, интерактивно и эффективно по сравнению с традиционными подходами. Такие технологии способствуют развитию у студентов навыков самостоятельного обучения, творческого мышления, анализа информации и её практического применения. Интеллектуальные технологии также предоставляют преподавателям возможность представлять учебные материалы в современной форме, совершенствовать процесс мониторинга и оценки деятельности студентов. В статье обосновывается, что использование технологий “умного образования” является важным фактором повышения качества образования, усиления интереса студентов к науке, формирования индивидуальной образовательной траектории и развития информационно-коммуникационных компетенций.

Ключевые слова: интеллектуальное образование, цифровое образование, инновационные технологии, высшее образование, дистанционное обучение, интерактивное обучение.

KIRISH

Zamonaviy ta'lim tizimi raqamli transformatsiya jarayonini boshdan kechirmoqda. Ayniqsa, "smart education" texnologiyalarining rivojlanishi oliy ta'lim muassasalarida o'qitish va o'qish jarayonini tubdan o'zgartirmoqda. Bugungi kunda ta'lim faqat auditoriya bilan cheklanib qolmay, balki onlayn platformalar, sun'iy intellekt tizimlari va interaktiv vositalar orqali amalga oshirilmoqda. "Smart education" zamonaviy ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri bo'lib, raqamli texnologiyalar asosida o'qitish jarayonini interaktiv va moslashuvchan qiladi ^[1].

An'anaviy ta'lim tizimida bir xil yondashuv barcha talabalar uchun qo'llanilsa, smart education individual o'quv trayektoriyasini yaratish imkonini beradi va talabaning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantiradi ^[2]. Bu esa ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Ilmiy ishimizning maqsadi – smart education texnologiyalarining oliy ta'limdagi o'rni va samaradorligini tahlil qilish. Vazifalari: smart education tushunchasini yoritish; oliy ta'limda qo'llanilishini o'rganish; afzallik va kamchiliklarini aniqlash; rivojlantirish bo'yicha takliflar ishlab chiqish.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Maqolani yozish jarayonida quyidagi ilmiy metodlardan foydalanildi:

1. Tahliliy metodda ilmiy maqolalar, xalqaro hisobotlar va raqamli ta'lim platformalari tahlil qilindi.
2. Qiyosiy metodda an'anaviy ta'lim va smart education tizimlari solishtirildi.

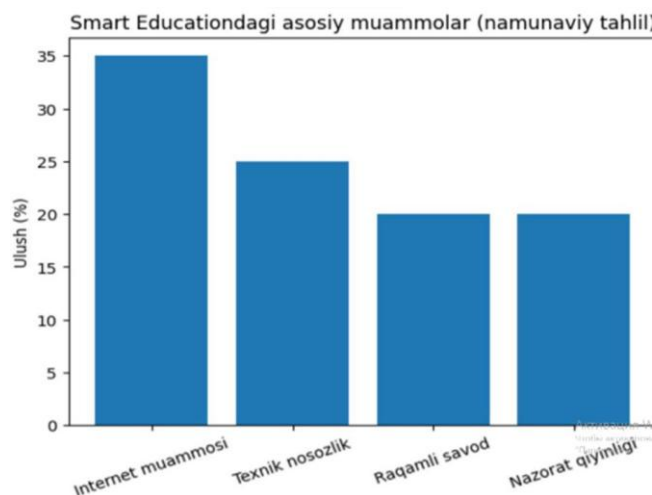
1-jadval

Mezoni	An'anaviy ta'lim	Smart education
O'qitish shakli	Auditoriya	Onlayn/gibrid
Interaktivlik	Past	Yuqori
Individual yondashuv	Cheklangan	Yuqori
Moslashuvchanlik	Past	Yuqori

TAHLIL VA NATIJALAR

Smart education texnologiyalari oliy ta'lim tizimida keng qo'llanilayotgan zamonaviy ta'lim vositalaridan biri hisoblanadi. Oliy ta'lim muassasalarida eng ko'p foydalaniladigan smart texnologiyalar qatoriga LMS platformalari (Moodle, Google Classroom), video konferensiya tizimlari (Zoom, Microsoft Teams), sun'iy intellekt asosidagi chatbotlar, raqamli test tizimlari hamda onlayn kurs platformalari (Coursera, EdX) kiradi. Ushbu texnologiyalar ta'limning moslashuvchanligini ta'minlash, talabalarining mustaqil ishlash imkoniyatlarini kengaytirish, interaktiv dars jarayonini tashkil etish, vaqt va resurslarni tejash hamda global ta'lim resurslariga kirish imkonini yaratishi bilan muhim ahamiyatga ega.

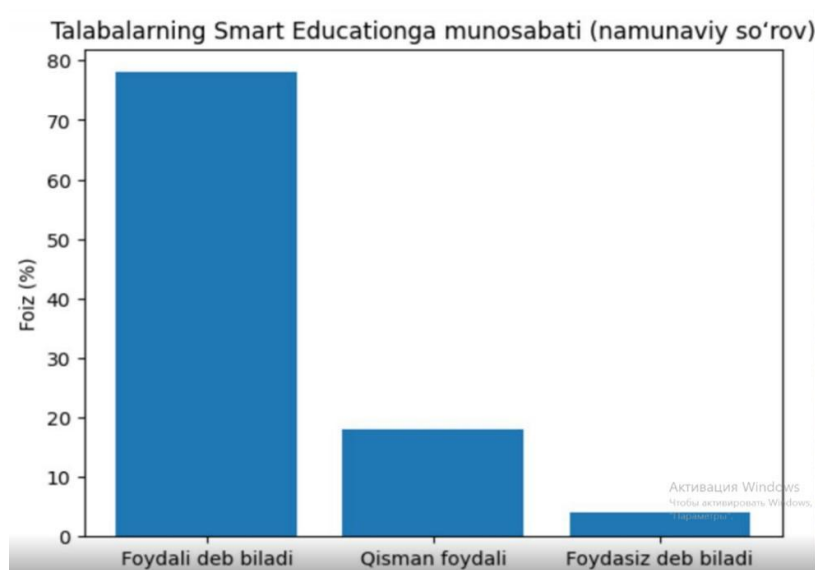
Shu bilan birga, smart education tizimida ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, internet infratuzilmasiga bog'liqlik, texnik nosozliklar, akademik halollikni nazorat qilishdagi qiyinchiliklar hamda raqamli savodxonlik darajasining turlichaligi asosiy muammolar sifatida qayd etiladi.

1-rasm: Internet muammolari

1-rasm ma'lumotlariga ko'ra, internet muammolari 35% ni, texnik nosozliklar 25% ni, raqamli savod yetishmasligi 20% ni va nazorat qilish qiyinligi 20% ni tashkil etadi. Ushbu natijalar smart education rivojlanishidagi eng katta to'siq infratuzilma bilan bog'liq muammolar ekanligini ko'rsatadi. Ayniqsa, internet tezligi va texnik ta'minot darajasi ta'lim sifatiga bevosita ta'sir qiladi.

2-rasm: Talabalar orasida smart education tizimiga bo'lgan munosabat

2-rasmda talabalar orasida smart education tizimiga bo'lgan munosabat aks ettirilgan bo'lib, respondentlarning 78% i uni foydali deb hisoblagan, 18% i qisman foydali deb baholagan va 4% i foydasiz deb hisoblagan. Ushbu natijalar talabalar orasida raqamli ta'lim tizimlariga nisbatan yuqori darajadagi ijobiy munosabat mavjudligini ko'rsatadi. Bu holat UNESCO va OECD hisobotlarida qayd etilgan "digital learning acceptance" tendensiyasiga mos keladi. UNESCO hisobotlariga ko'ra, raqamli ta'lim texnologiyalaridan foydalanish ko'lami yildan-yilga ortib bormoqda.^[3] Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, talabalar va o'qituvchilar smart education texnologiyalarining samaradorligini yuqori baholamoqda. Jumladan, 75-80% talabalar smart educationni samarali deb hisoblaydi, 60% o'qituvchilar esa ushbu texnologiyalar dars jarayonini yengillashtirishini ta'kidlaydi. Shu bilan birga, respondentlarning 40% i texnik muammolar mavjudligini qayd etgan.

Maqolani tayyorlash jarayonida "Smart Education" texnologiyalarini oliy ta'lim tizimiga joriy etish ta'lim samaradorligini sezilarli darajada oshirishi aniqlandi. Raqamli ta'lim muhiti va interaktiv platformalar talabalarining bilim olish faolligini kuchaytirish, mustaqil ta'lim olish imkoniyatlarini kengaytirish hamda vaqt va resurslardan unumli foydalanishga xizmat qiladi. Smart texnologiyalar an'anaviy ta'lim usullariga nisbatan talabalarining fanga bo'lgan qiziqishini oshiradi va ularning ta'lim jarayonida faol ishtirok etishini ta'minlaydi. Xususan, elektron platformalar, virtual laboratoriyalar va masofaviy ta'lim vositalari orqali talabalar istalgan vaqt va makonda ta'lim resurslaridan foydalanish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu esa individual ta'lim traektoriyasini shakllantirish va talabalarining shaxsiy qobiliyatlarini rivojlantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shuningdek, sun'iy intellekt texnologiyalarining ta'lim sohasiga kirib kelishi o'quv jarayonini avtomatlashtirish, talabalarining bilim darajasini tezkor baholash hamda ta'lim materiallarini individuallashtirish imkonini bermoqda. Intellektual ta'lim platformalari orqali talabalar faoliyati monitoring qilinib, ularning bilim darajasiga mos tavsiyalar taqdim etiladi. Bu esa ta'lim sifatini oshirish va talabalarining akademik natijalarini yaxshilashga xizmat qiladi. Biroq smart texnologiyalarni joriy etish jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Ayrim ta'lim muassasalarida texnik infratuzilmaning yetarli emasligi, internet tezligining pastligi hamda professor-o'qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish zarurati smart ta'lim imkoniyatlaridan to'liq foydalanishga to'sqinlik qilishi mumkin. Bundan tashqari, raqamli ta'lim jarayonida axborot xavfsizligi va akademik halollikni ta'minlash ham muhim masalalardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot natijalari asosida aytish mumkinki, "Smart Education" texnologiyalaridan samarali foydalanish uchun oliy ta'lim muassasalarida zamonaviy raqamli infratuzilmani rivojlantirish, professor-o'qituvchilarning AKT kompetensiyalarini oshirish hamda innovatsion ta'lim platformalarini keng joriy etish maqsadga muvofiqdir. Bu esa raqobatbardosh, mustaqil fikrlaydigan va zamonaviy texnologiyalardan samarali foydalana oladigan kadrlarni tayyorlashda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Takliflar sifatida universitetlarda LMS tizimlarini keng joriy qilish, o'qituvchilar uchun raqamli malaka oshirish kurslarini tashkil etish, AI asosidagi o'quv platformalarini rivojlantirish hamda raqamli infratuzilmani yanada yaxshilash tavsiya etiladi.

XULOSA

Xulosa qilib aytganda, "Smart Education" texnologiyalaridan oliy ta'lim tizimida foydalanish ta'lim jarayonining samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Raqamli ta'lim muhiti, interaktiv platformalar, sun'iy intellekt vositalari va masofaviy ta'lim texnologiyalari talabalar uchun qulay, moslashuvchan hamda innovatsion ta'lim muhitini yaratishga xizmat qiladi. Bunday texnologiyalar talabalarning mustaqil ta'lim olish ko'nikmalarini rivojlantirib, ularning ijodiy va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini shakllantirishga yordam beradi. Shuningdek, smart texnologiyalar professor-o'qituvchilarga ta'lim jarayonini samarali tashkil etish, o'quv materiallarini zamonaviy shaklda taqdim etish hamda talabalar bilimini tezkor monitoring qilish va baholash imkoniyatini yaratadi.

Shu o'rinda, ta'lim sifati, o'quv jarayonining shaffofligi va samaradorligi ta'minlanadi. Shu sababli, oliy ta'lim muassasalarida zamonaviy AKT infratuzilmasini rivojlantirish, professor-o'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish hamda innovatsion ta'lim platformalaridan keng foydalanishni qo'llab-quvvatlash zarur hisoblanadi.

Bugungi kunda "Smart Education" texnologiyalari zamonaviy oliy ta'lim tizimini rivojlantirish, raqobatbardosh kadrlarni tayyorlash hamda ta'limning xalqaro standartlarga mosligini ta'minlashda muhim vosita sifatida xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi. - Toshkent, 2019. <https://lex.uz/ru/docs/-4545884>
2. Bates, T. Teaching in a Digital Age. Vancouver, 2020.
3. UNESCO. Digital Learning Report. Paris, 2023.
4. OECD. Education at a Glance. 2024.
5. Siemens, G. Connectivism Learning Theory. 2018.
6. Moodle Documentation. <https://docs.moodle.org>
7. Coursera Research Reports. <https://www.coursera.org>
8. O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim vazirligi materiallari.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №5(5)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.